

DE LOTGEVALLEN VAN DE OORLOGSHELDEN 1914-18 UIT HAASRODE.

Vorig jaar hebben wij in *Oost-Brabant* de lotgevallen van Armand Verheyden uit de Blandenstraat, toen Zavelstraat, in mei 1940 verhaald¹.

In het parochieblad van Haasrode, *Kerk en Leven* d.d. 12 september 2007, deden wij een oproep aan de familieleden van onze oorlogshelden 1914-18 tot het bezorgen van foto's, documenten, enz. Hierop kwam geen enkele reactie!...

Daarom zijn wij zelf op zoek gegaan naar informatie in de documentatiecentra van het Leger in Brussel (Jubelfeestpark) en Evere-Brussel, in de documentatiecentra van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde in Sint-Agatha-Rode en Oostende, in de archieven van de parochie Haasrode (registers, kroniek van pastoor Beirinckx²), het gemeentelijk archief van Bierbeek ('hedendaagse periode') gedeponereerd in het depot van het Rijksarchief te Beveren-Waas, het archief van de Stichting RK-begraafplaatsen in Amersfoort (NL) gedeponereerd in het Archief Eemland te Amersfoort, het archief van het Krijgshospitaal van Amersfoort gedeponereerd in 'Het Utrechts Archief', en in de bevolkingsregisters van de gemeente Bierbeek in het Rijksarchief te Leuven. Wij hebben Militaire Begraafplaatsen bezocht in ons land en in het buitenland. We kregen informatie van Adjudant Frank Raeman MSM uit Zomergem, verbonden aan het Ministerie van Defensie, Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid te Brugge; van Kapitein-commandant Rob Troubleyn van de Dienst Oorlogsgraven bij het Ministerie van Defensie, Algemene Directie 'Material Resources', Divisie CIS en Infrastructuur, Sectie Infrastructuur, Kwartier Koningin Elisabeth te Evere-Brussel; van Mevr. A. Wiame-Boccart uit Ermeton-sur-Biert; van de Paters Benedictijnen van de Abdij van Fontgombault (F) (door bemiddeling van Benedictijn Filip Steeno van de Keizersberg te Leuven) en zijn op zoek gegaan naar familieleden van onze oorlogshelden.

Tijdens de oorlog 1914-18 werden 37 jongelingen uit onze parochie onder de wapens geroepen. Twee vrijwilligers (August Goemans en

---

1 Steeno, O.: Van waar komt de naam 'Armand Verheydenstraat' te Haasrode? De lotgevallen van Armand Verheyden. *Oost-Brabant*, 44 (3): 121-152, 2007.

2 Archief van de Kerkfabriek van O.-L.-Vrouw van Haasrode. 'Historia Ecclesiae': kroniek van August Beirinckx, pastoor te Haasrode van 1903 tot 1926.

Herman Vinckx), beiden 21 jaar oud en behorend tot de lichter 1914, vertrokken op 4 februari 1915 samen om langs Nederland, Engeland en Frankrijk de Belgische legereenheden aan het IJzerfront te vervoegen. Arthur-Maurice Page, ook beroepsvrijwilliger, geïnterneerd in Nederland na de val van Antwerpen, wist ook het front te bereiken. Zes soldaten hebben hun leven opgeofferd. Vier aan het front: Meulemans Casimir, gevallen na het beleg van Namen te Ermeton-sur-Biert, en drie in de IJzervlakte (Page Arthur-Maurice, gesneuveld aan het riviertje de Ieperlee; Verhoeven Pierre-Theophiel, gevallen te Oudekapelle; en Dupont Leopold Victor, vermist bij het offensief te Langemark).

Twee soldaten zijn overleden in militaire hospitalen als gevolg van ziekte: Nackaerts Jeroom te Amersfoort in Nederland en Declercq Henri te Fontgombault in Frankrijk.

Na de oorlog werd door het Gemeentebestuur van Bierbeek een gedenkplaat aangebracht zowel in de kerk van Haasrode (Foto 1) als op het kerkhof aldaar (Foto 2).

Foto 1:

De gedenkplaat voor onze Haasroodse oorlogshelden in beide Wereldoorlogen in de kerk van Haasrode.

(Foto OS)

Foto 2:

Het centraal kruis (1880) met de oorspronkelijke gedenkplaat voor de oorlogshelden van 1914-18 op het kerkhof van Haasrode, geplaatst door het Gemeentebestuur van Bierbeek. (Foto OS)

Vorig jaar werd de arduinen gedenkplaat op het kerkhof door het Gemeentebestuur van Oud-Heverlee vernieuwd (Foto 3).

Foto 3:

De arduinen gedenkplaat voor onze oorlogshelden in W.O. I en II op het kerkhof van Haasrode, na de vernieuwing door het Gemeentebestuur van Oud-Heverlee in oktober 2007. (Foto OS)

Bij het verhalen van de lotgevallen van onze oorlogshelden zullen wij de volgorde van de namen op de gedenkplaten volgen.

De lotgevallen van Meulemans Casimir: na het beleg van Namen naar Ermeton-sur-Biert en Marchovelette.

Casimir Meulemans is geboren te Haasrode-Bierbeek op 3 juni 1881 en aldaar in de toenmalige kapel op 5 juni 1881 gedoopt door pastoor Adolphe Van Hammée (tussen 1880 en 1888 pastoor van Haasrode én Blanden). Als peter fungeerde Antonius Dekoninck en als meter Virginia Vanneck. Hij was de vijfde van acht kinderen, waarvan twee als kind overleden, resp. 2 en 4 jaar oud. Vader

Livinus (Lieven), landbouwer, en Dekoninck Maria Henrica, met als roepnaam Theresia, huishoudster, waren beiden opgegroeid in Haasrode. Zij woonden 'Baan op Leuven', nr. 6. Moeder overleed te Haasrode-Bierbeek op 7 oktober 1907 op 63-jarige leeftijd.

Casimir, landbouwer en werkman, 165 cm groot, behoorde tot de militie klasse 1901 (stamnummer 113/19652). Bij het uitbreken van de oorlog was hij 33 jaar oud en nog ongehuwd. Als soldaat 2° klas werd hij op 1 augustus 1914 gemobiliseerd en ingelijfd bij het 13° Linieregiment, dat onder commando van Generaal Ghislain het fort van Namen moest verdedigen. Vanaf 18 augustus 1914 werd het fort belegerd door het Duitse cavaleriekorps o.l.v. Generaal Max von Gallwitz (1852-1937) uit Breslau (thans onder Polen als Wroclaw). Op 23 augustus 1914 bezweek het fort onder de Duitse overmacht (120.000 Duitsers tegenover 38.000 Belgen en Fransen) en begon de aftocht van de vierde Belgische Divisie o.l.v. luitenant-generaal Michel in de richting van de Franse grens. Te Dinant aangekomen bleek die stad reeds bezet. De aftocht ging dan over het riviertje La Molinee over Bioul naar Ermeton-sur-Biert (thans deelgemeente van Mettet). Onder leiding van de kapitein-commandanten Arthur-Joseph Tilot en Kamiel Bisnian diende Casimir aldaar met het 3° bataljon van het 13° Linieregiment mede de achterhoede van de 5° Franse legerdivisie te dekken. In de laan leidend naar het kasteel van Ridder de Brogniez was er een hevig gevecht dat eindigde met overgave na 2 uur. Bij dit heroïsch gevecht sneuvelden 78 Belgen, waaronder Casimir, en 48 Duitsers, w.o. vier hoge Duitse officieren. Uit wraak staken de Duitsers het kasteel en 81 huizen van Ermeton-sur-Biert in brand. De Duitse dokters weigerden verzorging te verlenen aan de gekwetste Belgische militairen, die afgevoerd werden naar de Abdij van Maredsous en daar door Belgische artsen verzorgd werden. De gesneuvelde soldaten werden begraven op het gemeentelijk kerkhof van Ermeton-sur-Biert, evenwel zonder identificatie van de graven (massagraf?).^{3,4,5} Op het thuisfront was de verslagenheid groot. Overmand van verdriet stierf vader Meulemans op 8 januari 1915 (64 jaar oud).

---

3 Crokaert, P.: L'immortelle mêlée. Essai sur l'épopée militaire belge (1914). Paris, Librairie académique Perrin et Cie, 1919, 328 pp.

4 Rapports et documents d'enquête. Premier Volume – Tome I. Rapports sur les attentats commis par les troupes allemandes pendant l'invasion et l'occupation de la Belgique. Bruxelles, A. De Wit & Vve Larcier, 1922, 627 pp.

5 Wiame, A.: Ermeton-sur-Biert, village martyr. La journée noire du 24 août 1914. Contacts, Centre culturel de Mettet-Entité, octobre 1982, p. 9-10.

De familie Meulemans kreeg vanwege het 'Provinciaal Steun- en Voedingskomiteit voor Brabant' slechts 80,50 fr. steun uitbetaald (periode 1.8.1914 tot 8.1.1915, datum van overlijden van vader Meulemans)⁶.

De stoffelijke resten van 600 Fransen en Belgen, gesneuveld in augustus 1914 rond de forten van Namen en Marchevelette (deelgemeente van Fernelmont) werden later herbegraven op de Belgische Militaire Begraafplaats van Marchevelette, dat in oktober 1928 ingehuldigd werd door Koning Albert I samen met Pierre Forthomme, Minister van Defensie; de generaals Michel en Duchâteau; Mgr. Heylen, bisschop van Namen, en Baron de Gaiffier d'Hestroy, gouverneur van de Provincie Namen (Foto 4).

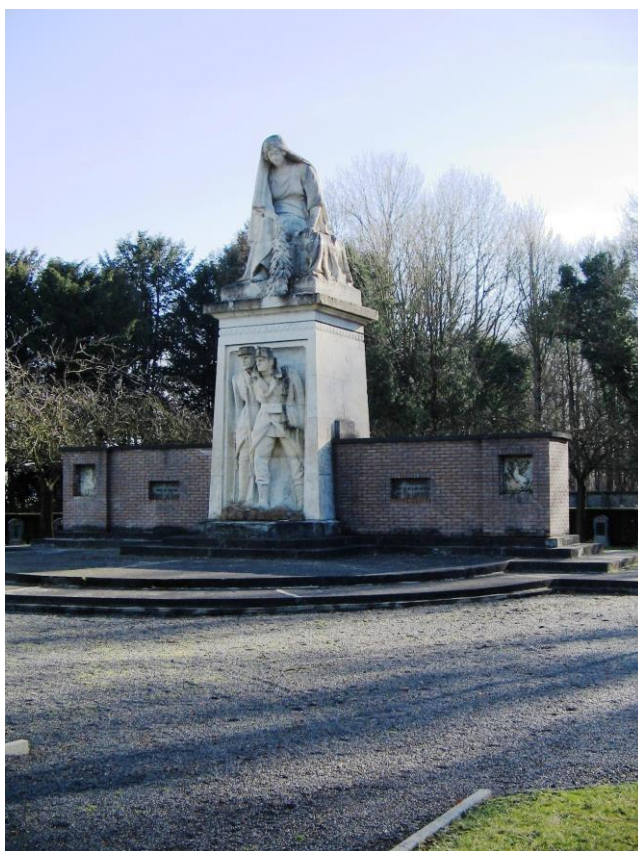

Foto 4: De Belgische Militaire Begraafplaats te Marchevelette. Centraal monument ter ere van de Belgische en Franse soldaten, gevallen bij de verdediging van de forten rond Namen. (Foto OS)

---

6 Rijksarchief Beveren-Waas: Archief van de Gemeente Bierbeek ('Hedendaagse Periode'), inventarisnr. 154: 'Steun- en Voedingskomiteit. Verleende onderstand, 1914-1919'.

De soldaten gesneuveld te Ermeton-sur-Biert op 24 augustus 1914 kregen er ieder een onbekend graf (Foto 5).

Foto 5: De soldaten van het 13^e Linieregiment, gesneuveld te Ermeton-sur-Biert op 24 augustus 1914, kregen na ontgraving een graf van 'onbekende soldaat' op de Belgische Militaire Begraafplaats te Marcholette bij Champion (Namen). (Foto OS)

Casimir kreeg postuum de frontstrepen. Zijn oudste broer Gustave, metsers, toen wonende Bierbeekstraat 24 te Blanden, gehuwd met Joanna Virginia Meulemans te Blanden op 2 oktober 1897, deed in

1922 in naam van de vijf overlevende broers en zusters een aanvraag bij het Strijdersfonds. Op zoek naar familieleden kregen we contact in Bierbeek met een kleinzoon en in Wezembeek-Oppem met een kleindochter van Franciscus, een jongere broer van Casimir. Deze contacten leverden geen verdere gegevens op.

De lotgevallen van Jeroom Nackaerts: de man met de 'blekken neus'.

Nackaerts Hieronymus Leonard, met als roepnaam Jeroom, is geboren te Haasrode-Bierbeek op dinsdag 1 februari 1885 rond middernacht en enkele uren later op 2 februari gedoopt in de toenmalige kapel van Haasrode door Henricus Morren, onderpastoor van de parochies Blanden én Haasrode. Als peter fungeerde Hieronymus Leonardus Smeys, als meter Virginia Bolenger (alias Bolanger, Boulanger), echtgenote van hoofdonderwijzer Jean-Martin van Zeeland, oom van de latere Eerste Minister Paul van Zeeland⁷. Vader Mich(i)el (alias Michaël) Nackaerts, landbouwer, overleed op 3 juni 1910 te Haasrode op 76-jarige leeftijd. Zijn 10 jaar jongere echtgenote Anna Catharina Van Nuffel(en), geboren te Leuven op 20 juni 1844, analfabete, overleefde haar man 20 jaar (†Haasrode, 27.8.1930). Zij waren gehuwd te Wilsele. Jeroom was de 7° van 9 kinderen, geboren tussen 1871 en 1891.

Jeroom, metserder, 178 cm groot, behoorde tot de militie klasse 1905 (stamnummer 135/45235). Ongehuwd werd hij op 1 augustus 1914 op 29-jarige leeftijd gemobiliseerd en als soldaat 2° klas ingelijfd in de 6° compagnie van het 1° bataljon van het 1° Grenadiersregiment, behorend tot de 6° Belgische Legerdivisie onder het bevel van Luitenant-Generaal Lantonnois van Rode. Het 1° Grenadiersregiment werd geleid door Kolonel A.S.O. Lefebure. De Grenadiersregimenten dienden de forten rond de grote steden Luik, Namen en Antwerpen te verdedigen. Bij het uitbreken van de oorlog droegen de Grenadiers nog steeds de hoge berenmutsen van de 'oude garde' (onveranderd sedert de oprichting van de Grenadiersregimenten bij het begin van de Belgische Onafhankelijkheid). Tot het 1° bataljon van het 1° Grenadiersregiment behoorde ook Jeroom's dorpsgenoot Arthur Maurice Page, zoon van de boswachter van de Hertog van Arenberg (wonend in het boswachtershuis De Dauw).

---

⁷ Werkgroep Steeno (Adriaens, A.; De Clerck, P.; Morias, Chr.; Risch, R. & Steeno, O.): De verwantschap tussen de families Steeno en van Zeeland. Aanvulling bij de stamboom van Minister Paul van Zeeland. Vlaamse Stam, 44 (2): 194-203, 2008.

Na de val van Antwerpen op 10 oktober 1914 week Jeroom uit naar het neutrale Nederland om aan de geveesde Duitse krijgsgevangenschap te ontkomen. Samen met 33.000 wapenbroeders werd hij daar ontwapend en geïnterneerd volgens de regels van de Internationale Conventie van Den Haag. Met de trein werden zij vervoerd en met 25.000 lotgenoten ondergebracht in kazernes en tentenkampen in Amersfoort en Harderwijk; de anderen in Loosduinen bij Den Haag, in Gaasterland, Leeuwarden, Assen, Kampen, Zwolle en Zeist.

Jeroom overleed op woensdag 2 juni 1915 aan de gevolgen van een ziekte in het Krijgshospitaal van Amersfoort (Nederland), gelegen aan de Hogeweg, onder leiding van Luitenant-Kolonel Dr. S. de Jong en Generaal-Majoor A.A.J. Quanjier (Foto 6 en 7).

Foto 6: Hoofdingang van het Militair Hospitaal van Amersfoort (NL), opgericht in 1877 en in functie tot 1966.

Dit hospitaal kreeg in die periode het bezoek van Koningin-Moeder Emma van Nederland. Op zaterdag 5 juni 1915 werd hij begraven op het katholiek O.-L.-Vrouwekerkhof van Amersfoort, gelegen aan de Utrechtseweg nr. 28. De begraafing werd geregistreerd in de begrafenisboeken van het kerkhof onder nr. 91 als "Nackrats Gérome". Het graf bevond zich Beun 24, nr. 18.

Foto 7: Ingang tot het Hoofdgebouw van het Militair Hospitaal van Amersfoort.

In de 'agenda van uitgaande stukken' van het Krijgshospitaal staat hij bij de notitie van zijn overlijden en begraving als "Nackarts Gerome" vermeld (Foto 8).

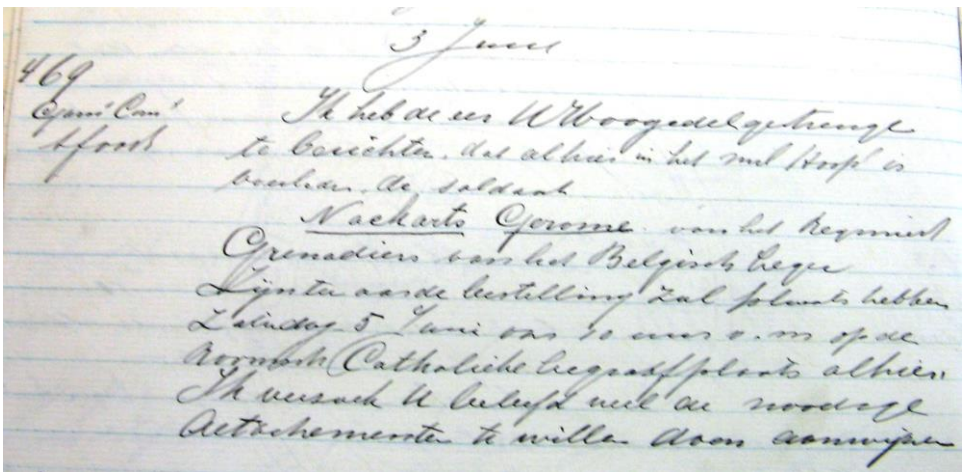

Foto 8: De notitie van het overlijden en de begraving van 'Nackarts Gerome' in de 'Agenda van uitgaande stukken' in het Archief van het Militair Hospitaal van Amersfoort (NL), gedeponereerd in 'Het Utrechts Archief', Toegangnummer 451, inventarisnummer 5. (Foto OS)

Wij konden in het archief, nagepluist in 'Het Utrechts Archief', de aard van de ziekte en de oorzaak van zijn overlijden niet achterhalen.

Wel was er in die periode een kleine epidemie van virale en van bacteriële meningitis.

Uit een vergeeld doodsprentje, gevonden in het VVF-documentatiecentrum van Huldenberg te Sint-Agatha-Rode, vernemen we dat, een maand na zijn overlijden, op woensdag 7 juli 1915 na de Vigiliën te 9 uur twee gezongen missen opgedragen werden in de parochiekerk van Haasrode. Op het doodsprentje is sprake van een 'lijkdienst' (*sic*). Een Dienst vanwege de Wipmaatschappij van Haasrode op een latere datum werd aangekondigd (Foto 9).

Weduwe Nackaerts-Vannuffel(en) kreeg vanwege het 'Provinciaal Steun- en Voedingskomiteit voor Brabant' als steun aanvankelijk 15,50 fr. per maand, vanaf 1917 37,50 fr. voor de maanden van 30 dagen en 38,75 fr. voor de maanden van 31 dagen. In 1919 werd 1.869,25 fr. achterstallige 'militievergelding' uitbetaald⁸.

Omdat in zijn graf nog meer overledenen van het hospitaal gelegd waren bleek een herbegraven op het 'Belgisch Militair Ereveld 1914-1918' te Harderwijk in 1960 onmogelijk.

Foto 9:

Het vergeeld doodsprentje van Jeroom Nackaerts
(Foto Chris Morias – VVF-documentatiecentrum
Huldenberg te Sint-Agatha-Rode)

8 Rijksarchief Beveren-Waas: Archief van de Gemeente Bierbeek ('Hedendaagse Periode'), inventarisnr. 155: 'Militievergoeding aan gezinnen die ingevolge de oorlog van de kostwinner beroofd zijn, 1918-1921'. En inventarisnr. 156: 'Militievergoeding. Uitbetaling van achterstallen, 1919-1920'.

Dit Ereveld aan de J.P. Heyelaan met de graven van 225 Belgische militairen uit de Eerste Wereldoorlog (meestal overleden aan ellende, tering of als gevolg van de Spaanse griep in de zomer van 1918) werd op 28 september 1963 officieel ingehuldigd in aanwezigheid van H.W. Bloemen, Commissaris van de Koningin in Gelderland, en F.X. Baron van der Straten-Waillet, Belgisch Ambassadeur in Nederland. Op het Ereveld werd ter nagedachtenis van 124 doden, die hier niet herbegraven konden worden, een herdenkingsmonument opgericht waarop hun namen vereeuwigd staan (Foto 10).

Foto 10: Het herdenkingsmonument op het 'Belgisch Militair Ereveld 1914-1918' te Harderwijk (NL) met de naam van Jeroom Nackaerts.

Nederland was ondertussen vergeten dat het na de oorlog een torenhoge rekening voor het onderbrengen en verzorgen van de

geïnterneerden had gestuurd naar de Belgische Regering van het sterk gehavend Vaderland. Wegens de bakken kritiek op het internationaal forum werd de onkostennota later gehalveerd.

Op zoek naar familieleden van Jeroom hadden wij contact met kleinen achterkleinkinderen van zijn broers en zusters, wonend te Haasrode. Zij konden ons enkel mededelen dat Jeroom in de familie betiteld werd als de ‘man met de blekken neus’!... Wij hebben nog het raden naar het “waarom”?

De lotgevallen van beroepsvrijwilliger sergeant Page Arthur-Maurice, boswachterzoon (‘De Dauw’).

Page Arthur-Maurice, met Arthur als roepnaam, is geboren te Haasrode-Bierbeek op maandag 10 oktober 1896 om 1 uur 's nachts en gedoopt in de pas opgerichte kerk van Haasrode op 11 oktober 1896 door pastoor David Bavelaar, de bouwpastoor en mecenas van de parochie Haasrode. Nauwelijks een week voordien (5.10.1896) had de definitieve oplevering van kerk en pastorie plaats gehad⁹. Als peter fungeerde Arthur Foucquet en als meter Maria Vannieuwenhoven. Arthur was de 6° van 7 kinderen (3 jongens en 4 meisjes).

Zijn vader Léon Victor was afkomstig van Néthen (°29.9.1861) en staat in de bevolkingsregisters van Bierbeek ingeschreven als “landbouwer, bijzondere garde”. Hij was aangesteld door en in dienst van de Hertog van Arenberg. Moeder Nathalie Falise was ook afkomstig van Néthen (°9.11.1858), waar zij gehuwd waren. Het gezin woonde in het boswachtershuis ‘De Dauw’ aan het begin van de Milsedreef van het Meerdaalwoud.

Bij de oorlogsdreiging trok Arthur samen met zijn oudste broer Emile als beroepsvrijwilliger naar het leger. Beiden werden snel onderofficier. Emile werd krijgsgevangen genomen en met de trein afgevoerd naar Soltau (Niedersachsen), het grootste krijgsgevangenenkamp in Duitsland met meer dan 80 barakken. Aldaar verbleven vooral Belgen en Fransen. Op het krijgsgevangenenkerkhof liggen 1.400 soldaten begraven. De krijgsgevangenen werden er in de omgeving tewerk gesteld. In Soltau verbleef ook Emile's dorpsgenoot Declercq Henri alvorens dat deze laatste wegens ziekte door het

---

⁹ Steeno, O.: De geschiedenis van het Kerk- en Pastoriegoed van Haasrode. Midden Brabant, 20 (1): 29-38, 2005.

Zwitserse Rode Kruis naar Zwitserland en vervolgens naar Frankrijk overgebracht werd.

De 17-jarige Arthur, 169,5 cm groot, met een wondlitteken aan het linker oor, officieel ingeschreven als landbouwer, trad als beroeps-vrijwilliger sergeant (stamnummer 135/50018) op 21 mei 1913 in actieve dienst in de 3° compagnie van het 1° bataljon van het 1° Grenadiersregiment binnen de 6° Legerdivisie. Dorpsgenoot Jeroom Nackaerts behoorde tot hetzelfde regiment. Zij droegen dezelfde typische berenmuts als Grenadier (Foto 11).

Na de val van Antwerpen week Arthur uit naar Nederland om krijgsgevangenschap in Duitsland te ontlopen. Samen met zo'n 7.000 soldaten wist hij internering te voorkomen en zag hij de kans in burgerkleden, vermoedelijk via Vlissingen naar Engeland te ontsnappen en vandaar langs Frankrijk opnieuw dienst te nemen in het Belgische Leger aan het front.

Op vrijdag 11 juni 1915 werd Arthur getroffen door een kogel in het hoofd aan het riviertje de leperlee dat vertrekt in leper, na 15 km uitmondt in de IJzer en de frontlijn vormde. Hij werd op zaterdag 12 juni 1915 begraven op het gemeentelijk kerkhof van Pollinkhove.

Foto 11:
Foto op het doodsprentje van Arthur-Maurice Page, beroepsvrijwilliger sergeant bij de Grenadiers met de typische hoge berenmuts.

Hij werd later ontgraven en op 10 oktober 1924 bijgezet op de Belgische Militaire Begraafplaats te De Panne, Kerkstraat, ten zuiden van het Natuurreservaat 'Oosthoek', graf H-189 (D-8-20). (Foto 12). De familie werd pas einde oktober 1915 op de hoogte gebracht van zijn overlijden. De bevolking van Haasrode, Bierbeek en Néthen

werd uitgenodigd de plechtige Dienst bij te wonen in de parochiekerk van Haasrode op donderdag 4 november 1915 om 10 uur (Vigiliën om 9u30). (Foto 13)

Vanwege het 'Provinciaal Steun- en Voedingskomiteit voor Brabant' ontvingen de ouders een steun aanvankelijk van 15,00 fr. in de maanden van 30 dagen en 15,50 fr. in de maanden van 31 dagen, vanaf januari 1917 resp. 37,50 en 38,75 fr. In 1919 werden achterstallige 'militievergeldingen' ten bedrage van 1.869,25 fr. Uitgekeerd.

Arthur Page werd vereerd met het Oorlogskruis 1914-1918 en postuum benoemd tot Ridder in de Orde van Leopold II. In de documentatiecentra van het Leger te Brussel en te Evere is het dossier van Arthur spoorloos. Gelukkig kregen we menigvuldige

gegevens van Gaby Evers, dochter van Arthur's zuster Marie en dus volle nicht, waarvoor dank. Van haar vernamen we ook dat Arthur's oudste zuster Ida huwde met Jules Van Autgaerden, politiecommissaris te Brussel, die na zijn opruststelling menig geschiedkundig artikel publiceerde in het parochieblad van Bierbeek ten tijde van deken Wuyts. Vader Léon Page stierf op 2 december 1926 in het boswachtershuis aan het kasteel Savenelle te Néthen. Moeder Nathalie Falise ging dan bij haar dochter wonen te Hamme-Mille, alwaar zij overleed op 19 juni 1936. Beiden hebben hun graf te Néthen tegen de westermuur van de kerk.

Foto 12: Graf van Arthur-Maurice Page op de Belgische Militaire Begraafplaats te De Panne met de afbeelding van de toegekende ere tekens. (Foto Gaby Evers)

Monsieur LÉON PAGE et son épouse NATHALIE FALISE;
Monsieur EMILE PAGE, son épouse ELVIRE MAUQUOY et leurs enfants : LÉON,
JOSEPH et ARTHUR;
Monsieur JULES VAN AUTGAERDEN, son épouse IDA PAGE et leurs enfants :
JULIA et GABRIELLE;
Monsieur Jean GRIETENS et son épouse Flore PAGE:
Mademoiselle PALMYRE PAGE;
Mademoiselle MARIE PAGE;
Monsieur LOUIS PAGE;
Les familles PAGE et FALISE,
ont l'honneur de vous faire part de la perte cruelle qu'ils ont éprouvée en la personne de
leur fils, frère, beau-frère, oncle, neveu et cousin bien-aimé

MONSIEUR

ARTHUR-MAURICE PAGE

SOUS-OFFICIER-VOLONTAIRE AU RÉGIMENT DES GRENADIERS

né à Haesrode-Bierbeek le 10 octobre 1896 et tombé glorieusement au champ d'honneur,
à Pollinchove (Yser), le 11 juin 1915.

L'inhumation a eu lieu au cimetière de Pollinchove (Fl. Occ.), le 12 juin.

Vous êtes prié à vouloir assister au Service funèbre qui sera célébré pour
le repos de son âme, en l'église paroissiale d'Haesrode, le Jeudi 4 novembre,
à 10 heures. — Les Vigiles à 9 1/2 heures.

QU'IL REPOSE EN PAIX.

Haesrode-Bierbeek, le 28 octobre 1915.

Louvain. Imp. L. Kestens-Denis, rue de Parc, 192.

Foto 13: Vier maanden nadat Arthur-Maurice Page gesneuveld was werd de familie hiervan in kennis gesteld en kon een doodsbrief opgesteld worden.

De lotgevallen van Verhoeven Theophiel: van 'De Grogne', chirurgische hulppost te Oudekapelle, naar Oeren.

Verhoeven Petrus Theophilus (Theophiel) is geboren te Haasrode-Bierbeek op vrijdag 9 november 1892 te 8 uur 's morgens en dezelfde dag gedoopt in de kapel van Haasrode door pastoor David Bavelaar. Als peter fungeerde Petrus Theophilus Deschouwer en als meter Anna Catharina Beke. Vader Engelbert (°Bierbeek, 12.10.1866), metser en landbouwer, en moeder Anna Maria Deschouwer (alias Deschauwer) (°Haasrode-Bierbeek, 30.3.1869) waren gehuwd wettelijk te Bierbeek, kerkelijk te Haasrode op maandag 26 april

1890. Theophiel was de tweede van 8 kinderen, waarvan er 2 als kind gestorven zijn, resp. 2 en 10 jaar oud.

Theophiel behoorde tot de militie klasse 1912 (stamnummer 155/3881) en trad dat jaar als twintigjarige in dienst. Als soldaat 1° klas werd hij ingelijfd bij de 90ste batterij van de 2° groep in het 5° Artillerieregiment (Kanonniers). Gedurende 38 maanden verbleef hij aan het front tot hij op woensdag 26 september 1917 te Oudekapelle (een landelijk polderdorp, thans deelgemeente van Diksmuide) geveld werd door een obusscherf in het hoofd. Hij werd afgevoerd naar de chirurgische hulppost 'De Grognie'-Rabbelare op de hoek van de Alveringemstraat en de Grote Beverdijkstraat (Foto 14). Deze post werd opgericht door Dr. P. Derache op drie kilometer van het front, functioneerde vanaf 20 juli 1916 en bestond uit verplaatsbare tenten.

Foto 14: De gedenksteen op de plaats waar eens de chirurgische hulppost 'De Grognie' opgericht was en waar Theophiel Verhoeven overleed. (Foto OS)

Zwaargewonden werden vandaar indien het mogelijk was naar het hospitaal van Beveren aan de IJzer overgebracht. Theophiel behoor-

de tot de 28 zwaargewonden, die in deze chirurgische hulppost overleden. Zijn overlijden werd genoteerd op 26.9.1917 om 18 uur. Hij werd op vrijdag 28 september 1917 begraven op het militair kerkhof te Oeren-Alveringem, graf 217 (Foto 15).

Foto 15: Graf van Theophiel Verhoeven op het militair kerkhof te Oeren-Alveringem.
(Foto OS)

De familie werd zeer laat ervan op de hoogte gesteld dat hun zoon en broer gesneuveld was zodat slechts op dinsdag 18 juni 1918 een herdenkingsdienst in de parochiekerk van Haasrode kon plaats hebben (Foto 16).

Foto 16: Doodsprentje van Theophilus Verhoeven. (Foto Chris Morias – VVF-documentatiecentrum Huldenberg te Sint-Agatha-Rode)

Vanwege het 'Provinciaal Steun- en Voedingskomitee voor Brabant' werd als steun aanvankelijk 15,50 fr. per maand, vanaf januari 1917 37,50 fr. in de maanden van 30 dagen en 38,75 fr. in de maanden van 31 dagen. In 1919 werd 1.869,25 fr. als achterstallige militievergelding' uitbetaald.

Theophilus werd onderscheiden met het Oorlogskruis 1914-1918 en postuum werd hij bij K.B. van 22 mei 1918 benoemd tot Ridder in de Orde van Leopold II met palm. Op 14 november 1986 had de plechtige onthulling plaats van een gedenksteen op de plaats alwaar zich eertijds de chirurgische post 'De Grogne' bevond en waar Theophilus voor het Vaderland gesneuveld is indachtig de stem van zijn land zoals verwoord op zijn doodsprentje:

"Mijne zonen, geeft nu uw leven ten beste voor het erfdeel onzer Vaderen, en gij zult eenen grooten roem en eenen eeuwigen naam verwerven".

Onze zoektocht naar familieleden was vooralsnog vruchteloos.

De lotgevallen van Dupont Victor, vermist bij het offensief van Langemark.

Dupont Victor (officieel Leopold Victor) is geboren te Haasrode-Bierbeek op zaterdag 24 augustus 1893 om 10 uur 's avonds en na een nooddoop op dinsdag 27 augustus 1893 in de kapel van

Haasrode “*sub conditione*” gedoopt door pastoor David Bavelaar. Als peter fungeerde Victor Dupont en als meter Pauline Tombeur. Vader Emiel (°Haasrode-Bierbeek, 1.7.1870), landbouwer, en moeder Marie Félicie Tombeur (°Haasrode-Bierbeek, 21.3.1867) waren gehuwd te Haasrode-Bierbeek op maandag 30 april 1892. Victor was de tweede van vier kinderen (2 jongens en 2 meisjes). Het vierde kind overleed bij de geboorte en de moeder overleed drie dagen later (dinsdag 28 februari 1897). Vader Emiel hertrouwde met Anna-Catharina Cristens, alias Trinette, (°Vaalbeek, 9.12.1868), analfa-bete, die reeds tijdens haar diensttijd als meid in een Waals gezin moeder werd van twee natuurlijke kinderen, die de naam Cristens bleven behouden en waarvan Juul Cristens, behorend tot de militie klasse 1912, op 16.12.1912 ingelijfd werd in het 6° Artillerieregiment en getroffen door een kogel aan het front in Engeland operatief behandeld werd. Uit het tweede huwelijk van Emiel Dupont werden nog 9 kinderen geboren, waarvan er 3 als kind stierven. Vader Emiel Dupont stierf, nauwelijks 41 jaar oud, toen het jongste kind nog maar 6 jaar oud was (†Haasrode-Bierbeek, 27.9.1911).

Victor, plafoneerder van beroep, behoorde tot de militie klasse 1913 (stamnummer 113/31982). Bij zijn indiensttreding had de ongehuwde twintigjarige eigenlijk zijn domicilie te Schaarbeek, Groenstraat nr. 198. Bij het uitbreken van de oorlog was hij als soldaat 2° klas ingelijfd bij het 12° Linieregiment. Hij verbleef in totaal 45 ‘erkende’ maanden aan het front. Van 31 oktober 1914 tot 3 januari 1915 werd hij wel wegens ziekte geëvacueerd. Op 4 januari 1915 keerde hij terug naar het 12° Linieregiment maar drie dagen later gekwetst te Oostkerke. Vanaf 22 maart 1915 opnieuw ziek verklaard en op 24 maart 1915 opgenomen in de ‘Ecole Balzac’ te Calais (Kales) om vandaar op 17 april 1915 geëvacueerd te worden naar het Belgisch Militair Hospitaal in de Abdijgebouwen van Fontgombault (Frans departement Indre). Op 2 augustus 1915 is hij terug bij zijn eenheid maar op 7 oktober 1915 werd hij gekwetst (gekneusde rechterarm door geweerkogel) opgenomen in de villa ‘Cabour’ (Belgisch Militair Hospitaal in Adinkerke, in functie vanaf april 1915, o.l.v. regimentarts Dr. P. Derache. Dit groot hospitaalcomplex met 22 houten barakken had een capaciteit van 500 bedden).^{10,11} Op 15 november 1915 terug aan het front werd hij op 25 december 1916 overgeplaatst naar

---

10 Melis, L.: Contribution à l'histoire du Service de Santé de l'Armée au cours de la guerre 1914-1918. Bruxelles, Institut Cartographique Militaire, 1932, 546 pp.

11 Lampaert, R.: Op weg naar de zevende divisie. 40 duizend Belgen buiten strijd 1914-1918. Erpe, De Krijger, 2007, 229 pp.

de 11° compagnie van het 13° Linierregiment, behorend tot de vierde Belgische Legerdivisie. Op 17 april 1918 werd hij bij het offensief van Langemark ('Slag van Merkem') dodelijk gekwetst te Boezinge en als vermist opgetekend. Bij de Slag van Merkem was er een massale Duitse aanval. Aan Belgische zijde telde men die dag 155 doden, 354 gekwetsten en 449 vermisten (o.m. krijgsgevangenen). De Duitsers raamden hun verliezen op 254 doden en 1.211 gekwetsten. Er werden 789 Duitsers krijgsgevangen genomen. Het 13° Linierregiment kreeg als beloning en erkenning de inscriptie 'Merkem' op hun vaandels.

Weduwe Dupont-Cristens kreeg vanwege het 'Provinciaal Steun- en Voedingskomiteit voor Brabant' als steun aanvankelijk 15,00 fr. per maand, vanaf januari 1917 37,50 fr. in de maanden van 30 dagen en 38,75 fr. in de maanden van 31 dagen. Voor de periode februari 1915 tot einde maart 1920 werd in 1919 en 1920 in totaal 2.581,75 fr. achterstallige 'militievergelding' uitbetaald, vermoedelijk voor beide zonen.

Victor Dupont kreeg in totaal zes frontstrepen. Door de familie werd op 13 maart 1929 een aanvraag gericht tot het Strijdersfonds. In Haasrode wonen nog vele familieleden van Victor doch door de twee huwelijken van vader Emiel, die trouwens vóór de Eerste Wereldoorlog reeds overleden was, waren er weinig aanvullende gegevens zoals foto's ter beschikking.

De lotgevallen van Declercq Henri: van het kamp naar het hospitaal te Fontgombault (F) tot in Sainte Anne d'Auray (Bretagne).

Declercq Henri(cus) is geboren te Haasrode op 6 november 1892 om 3 uur 's morgens en dezelfde dag gedoopt in de kapel van Haasrode door pastoor David Bavelaar. Als peter fungeerde Jacobus Declercq en als meter Anna Catharina Quintens. Vader Eduard Franciscus (°Haasrode-Bierbeek, 13.10.1858), landbouwer en hovenier, en moeder Virginie Denruyter (°Oud-Heverlee, 2.4.1867) waren gehuwd te Haasrode-Bierbeek op zaterdag 3 februari 1887. Henri was de derde van 9 kinderen, geboren tussen november 1887 en april 1904. Drie kinderen stierven op jonge leeftijd, resp. 8 maanden, 2 en 7 jaar oud. De laatste geboorte in 1904 was een twee-eiige tweeling met als bijzonderheid dat het meisje Celine Marie geboren is op zaterdag 9 april om 23 uur (gedoopt te Haasrode op zondag 10 april door

pastoor August Beirinckx) en het jongetje Ludovicus Gulielmus op maandag 11 april om 1 uur 's nachts (dezelfde dag gedoopt door Jan De Cupere, pastoor van Blanden). Wettelijk is er dus tussen beiden een leeftijdsverschil van twee dagen!¹²

Henri Declercq, 171 cm groot, was officieel landbouwer maar vanaf 10 oktober 1910 ook inwonende dienstknecht op de 'Place St. Antoine' te Leuven. Hij behoorde tot de militie klasse 1912. Hij werd geïncorporeerd op 7 maart 1912 bij het 1° Gidsenregiment om op 5 september 1912 aan het 3° Artillerieregiment toegewezen te worden. Zijn actieve dienst als soldaat 2° klas startte op 12 december 1912 bij de 61° batterij, 10° brigade bereden artillerie van het 4° Artillerieregiment. In het stamboekregister van het 4° Artillerieregiment staat vermeld dat hij op 4 januari 1911 door de politierechtbank van Leuven voorwaardelijk (voor de duur van 6 maanden) veroordeeld werd tot 1 fr. of 1 dag cel voor het betreden van andermans bezaaid land te Heverlee!...

Na de val van de forten rond Namen werd hij op 24 augustus 1914 krijgsgevangen genomen en per trein naar het grootste Duits krijgsgevangenenkamp te Soltau (Niedersachsen) getransporteerd. Soltau ligt tussen Bremen en Hannover en ten zuiden van een uitgestrekt natuurgebied, de beschermde Lüneburger Heide. Het kamp bestond uit twee delen met in totaal meer dan 70 barakken (200 tot 250 gevangenen per barak) (Foto 17). De meeste krijgsgevangenen waren Fransen en vooral Belgen (in 1915, 73,4%). Zij werden in de omgeving tewerk gesteld.

De Lagercommandant Generaal-majoor Rübesamen was gesteld op de ridderlijke Erecode en liet zelfs stadsbezoek onder begeleiding en op woord van eer toe. Ontsnappen werd evenwel streng bestraft. Er was een kerk, theater, kino, bar, kantine, fanfare, atelier voor kunstenaars en een boerderij. De krijgsgevangenen weigerden wel vlas te telen en te bewerken. Een fotograaf, H. Reinbrecht uit het naburige Coppenbrügge, kwam er foto's nemen om onder vorm van postkaarten langs het Rode Kruis naar de familieleden in de Heimat te sturen. Van de drie postkaarten met Henri Declercq, die de familie nog bezit, is er eentje met poststempel 'Soltau, 15.12.16'.

---

¹² Steeno, O.: Een langdurige bevalling van een tweeling in 1904 te Haasrode, leidend tot hedendaagse computerproblemen. Brabant Cronikel, 12 (2): 19-20, 2008.

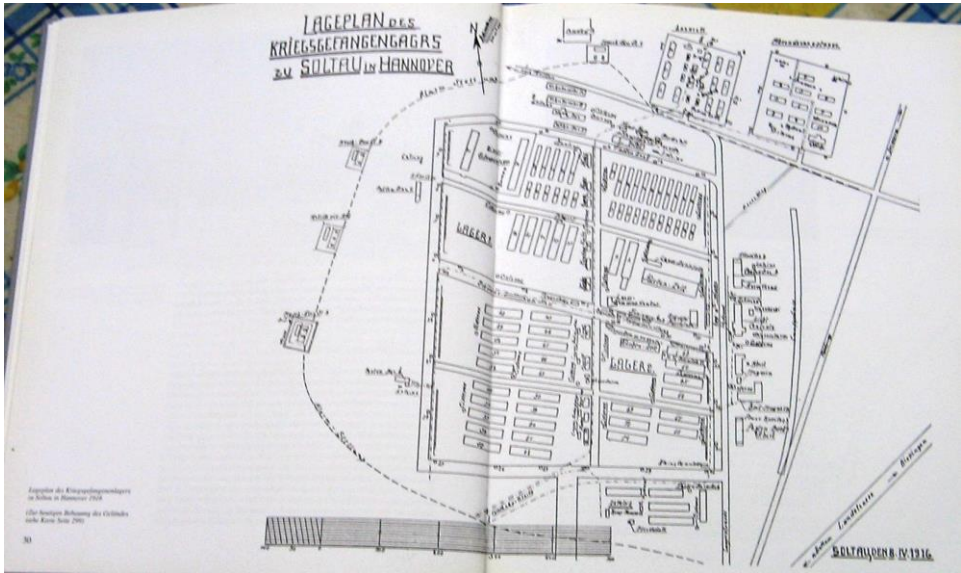

Foto 17: Het krijgsgevangenenkamp te Soltau: grondplan (uit Otte K.: Lager Soltau. Das Kriegsgefangenen- und Interniertenlager des Ersten Weltkriegs (1914-1921). Soltau, Mundschenk, 1999. Mit Erlaubnis der Verlagsgesellschaft).

De krijgsgevangenen mochten 2 brieven en 2 kaarten per maand versturen (Foto 18 en 19). Toch waren vooral de hygiëne en de barre koude nachten een groot probleem. Van de talrijke gestorven krijgsgevangenen stierven 32,4 % aan tuberculose en 21,6 % aan een longontsteking.¹³

Foto 18: Soldaat Henri Declercq als krijgsgevangene in het 'Kriegsgefangenenlager' te Soltau (D).

Ook Henri Declercq werd ziek. Alleszins na december 1916. Door bemiddeling van het Zwitserse Rode Kruis werd hij naar Zwitserland overgebracht en vandaar naar het Belgisch Militair Hospitaal in de Abdijgebouwen van Fontgombault (Frans departement Indre) alwaar hij toekwam op maandag 14 oktober 1918. Het hospitaal, geopend op 18 april 1915, stond er onder leiding van directeur Dr. Nicolas-François-Joseph Fourier.

¹³ Otte, K.: Lager Soltau. Das Kriegsgefangenen- und Interniertenlager des Ersten Weltkriegs (1914-1921). Geschichte und Geschichten. Soltau, Mundschenk Verlagsgesellschaft, 1999, 323 S.

Foto 19: Groepsfoto genomen in het 'Kriegsgefangenenlager' te Soltau. Soldaat Henri Declercq zit uiterst rechts op de eerste rij stoelen. Op het bord vooraan staat te lezen "Français, Belges, Russes, Unissons-nous".

Tussen de opening en de sluiting op 12 december 1918 werden hier 6.279 zieken en gekwetsten opgenomen.¹⁴ (Foto 20 en 21) Henri overleed in het hospitaal op woensdag 20 november 1918 te 19u40, hetzij 9 dagen na de wapenstilstand.

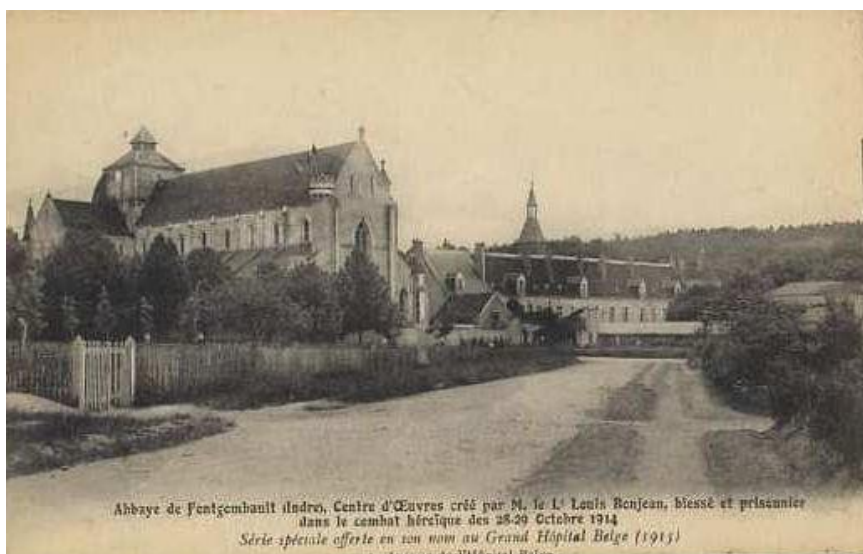

Foto 20: Het Belgisch Militair Hospitaal te Fontgombault (F). Algemeen zicht op de Abdijsgebouwen.

¹⁴ Melis, L.: o.c.

Foto 21: Het Belgisch Militair Hospitaal te Fontgombault (F). De gangen van de abdij volgestouwd met hospitaalbedden. In dit hospitaal hebben zowel Henri Declercq (1918) als Victor Dupont (1915) verbleven.

Het overlijdensattest vermeldt als doodsoorzaken: diabetes, albuminurie en longtuberculose. Hij werd begraven op het gemeentelijk kerkhof van Fontgombault, graf nr. 40, op zaterdag 23 november 1918. De oorspronkelijke grafplaat (in het Nederlands) bevindt zich nog steeds tegen de muur van dat kerkhof (Foto 22).

Foto 22: Grafplaat van het oorspronkelijk graf op het gemeentelijk kerkhof te Fontgombault (F). (Foto R.P. Troupeau, archivaris van de Benedictijnenabdij Notre-Dame te Fontgombault)

Op 8 maart 1984 werden de stoffelijke resten van 31 Belgische soldaten van Fontgombault overgebracht naar de 'Nécropole Belge' te Sainte Anne d'Auray (departement Morbihan, Bretagne). Henri rust er nu op rij 7, graf nr. 24 (met Franstalig opschrift!) (Foto 23). In Sainte Anne d'Auray (Santez Anna in het Bretoens) werden de stoffelijke resten van 274 Belgen gegroepeerd op een mooi onderhouden begraafplaats. Sainte Anne d'Auray is na Lourdes de grootste bedevaartplaats in Frankrijk met jaarlijks 800.000 pelgrims.

Het gezin Declercq-Denruyter kreeg vanwege het 'Provinciaal Steunen Voedingskomiteit voor Brabant' ongeveer 35,00 fr. per maand als steun. In 1919 werd in totaal 1.869,25 fr. achterstallige 'militievergelding' uitbetaald.

Henri kreeg postuum de IJzermedaille (K.B. van 17.1.1920) en de Overwinning- en herinneringsmedaille (K.B. van 27.8.1921). Nochtans is Henri nooit aan het IJzerfront geweest!... Familieleden hebben steeds ervoor gezorgd dat zijn naam leesbaar bleef op de gedenkplaat op het kerkhof. De familieleden Edward Deroost en Julien Augustyns bezorgden ons de beschikbare foto's, waarvoor dank.

Foto 23: Grafkruis op de 'Belgische Militaire Begraafplaats' te Sainte Anne d'Auray (F). (Foto OS)

Slotbeschouwing.

Het is ontstellend vast te stellen hoe weinig de gedachtenis aan onze oorlogshelden 1914-1918 voortleeft in het geheugen van onze dorpsgenoten en zelfs binnen de eigen families van onze te betreuren soldaten. Nochtans mogen wij onze gevallen jongens niet vergeten en moeten hen dankbaar blijven gedenken en laten voortleven in het geheugen van deze en volgende generaties.

Hopelijk draagt deze bijdrage daartoe een steentje bij!...

Prof. em. Dr. Omer STEENO

BETREFT: BIJDRAGE 2009

Geacht leden

Met het nummer 4/2008 van ons tijdschrift Oost-Brabant, dat u hierbij ontvangt, loopt ook uw lidmaatschap 2008 van de Koninklijke Oost-Brabantse Werkgemeenschap ten einde.

We danken U voor de belangstelling die u tot op heden betuigde en durven erop rekenen dat u ons verder zult steunen in onze actie om de geschiedenis, heemkunde, volkskunde, familiekunde enz. van onze streek beter te leren, kennen en waarderen.

Bijdrage 2009

Steunend lid vanaf	€ 25
Gewoon lid binnenland	€ 15
Gewoon lid buitenland	€ 35

We hopen dat we op uw steun mogen rekenen voor ons werk ten voordele van onze streek en dat we mede dank zij u ons tijdschrift kunnen blijven verzorgen.

Om de oplage van ons tijdschrift Oost-Brabant voor het jaar **2009** tijdig te kunnen bepalen, verzoeken we u dan ook vriendelijk uw lidgeld voor **2009** zonder uitstel te willen hernieuwen door storting van het bedrag op **rekeningnummer:**

979-5488455-06 van de **Koninklijke Oost-Brabantse Werkgemeenschap**,
3390 TIELT-WINGE.

Met vermelding van uw juiste naam, voornaam, volledig adres en het lidmaatschapsjaar 2009.

Wij durven echter wel een dringende oproep te doen tot hen die het geldelijk aankunnen, om een steunend lidmaatschap te betalen om ons op die manier moreel en financieel te steunen. Zij wezen hierbij bij voorbaat voor hun gewaardeerde steun bedankt.

Wij wensen u en uw familie een voorspoedig, gezond en gelukkig 2009.

Met vriendelijke heemgroet

Het bestuur